

ul. Wojskowej Słu.
7-1) ul. Podmurna 93, t.
-mail: fapak@wp.pl; ww
56 16 25 127; REGO
KRS 00000 4169
N. i-ku 82 1090 1506 0000 0000 00

vii'09

Alojzy Nowicki

Ynowroclaw
Warszawa

ZWZ-AK

†† Stański Stefan
ps. „Taran”, „Łoś”

M:1076/1836 Pom.
1

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

..... *Stanski Stefan*
..... *T. M.: 1076/1836 Pom.*
..... *Imiowocław ZWZ-AK*

- I./1. Relacja *k. 4 s. 1-4*
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —
- II. Materiały uzupełniające relację *k. 1 s. 1*
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —
- III./5. Inne ... —
- IV. Korespondencja
-
-
-
- V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. 3*
- VI. Fotografie *dział ikonografii*

1/1. Relacja: Stański Stefan

1. Biogram - relacja o działalności
Stańskiego Stefana autorstwa
Alojzego Nowickiego, napis (2 egz.) k. 4 s. 1-4

a.i. Poznań Pom - działat - Inowrocław F
(Toruń) I/1/1

ST A N S K I STEFAN /1908-1984/ ps. "Taran", "Łoś", żołnierz VI Ba-
talionu Zmechan. ZWZ - Grochów.

Ur. 14. vi. 1908r. w Lublinie, ^w ~~z~~ ^{nie}rodziny chłopskiej ze wsi Stany
pow. Siedlce. Po ukończeniu gimnazjum rozpoczął studia w Państwo-
wej Wyższej Szkole Budowy Maszyn i Elektroniki w Poznaniu. W roku
1935, otrzymał dyplom i tytuł inżyniera elektryka. W tym samym roku
rozpoczął pracę w Państw. Zakład. Tele- i Radiotechn w W-wie na sta-
nowisku kierownika montażu teletechnicznego. We wrześniu 1939 r.
jako podpor. Korpusu Broni Pancernych zmobilizowany został do Mini-
sterstwa Spraw Wojsk. z poleceniem montażu i nadzoru łączności dla
Sztabu Generalnego.

Po zakończeniu działań wojennych powrócił ponownie do pracy w
w/w zakładach od kwietnia 1940 r. W połowie 1940r. wstąpił do ZWZ
przyjmując pseudonim "Taran" z przydziałem do VI Bat. Zmechanizowane-
go na Grochowie. W drugiej połowie 1941r. Stański otrzymał polecenie
wyjazdu na teren Kraju Warty na montaż central telefonicznych na nie-
mieckich pocztach. Jego konspiracyjny rejon zainteresowań to Poznań,
Gniezno a szczególnie Inowrocław dokąd przybył pod koniec 1941 r.
Do jego konspiracyjnych zadań należało: rozpracowanie wojskowej produkcji
niemieckiej w Poznaniu oraz stworzenie grupy stałej kontroli
dworca Inowrocław z obserwacją transportów niemieckich na trasie
Poznań - Toruń, Gdynia - Herby. Podstawowym jednak zadaniem było na-
wiązanie kontaktów z ZWZ na terenie Inowrocławia. Przyjął nowy pseudo-
nim "Łoś". Do Inowrocławia przybył wraz z 4-osobową grupą fachowców
i zamieszkał prywatnie u stolarza Cerkaskiego w domu przy ulicy
Rzeźnickiej. Po pewnym czasie pobytu w Inowrocławiu zaczął często
bywać w zakładzie napraw radiowych, należącego do niemieckiej firmy
Klee. Zakład zatrudniał ok. 10 Polaków - wśród nich Alfonsa Stempnia-
ką już członka ZWZ i Czesława Tonn z inowrocławskich Szarych Szeregów.

Do ZWZ Stempniaka werbował jego b.szeff 3-ciej komp. 7 poznańskie-
go Batalionu Telegraficznego.

Wtajemniczony zespół pracowników firmy Klee wykonywał zadania z polecenia St. Springera ps. "Szymon" dla potrzeb konspiracyjnych placówek inowrocławskiego obwodu pod kryptonimem "Potas". Wg relacji Stempniaka "Zbór" były to małe radiostacje o zasięgu 50-60 km na lampach AD-1. Stański - wg relacji Stempniaka - po kilku tygodniach skontaktowany został ze Springerem, a przez tego z szefem sekcji łączności i nasłuchu podchor. rez. Wacławem Mielcarkiem.

Stański o swych inowrocławskich kontaktach tak pisze / życiorys z marca 1969 r./: "Na terenie Inowrocławia nawiązałem kontakt z ~~organizacją~~ organizacją podziemną PZP otrzymując stanowisko Kierownika Telekomunikacji Komendy Miasta z zadaniem przygotowania grupy, która miała za zadanie zabezpieczyć urządzenia telekomunik. przed zniszczeniem."

Stański aresztowany został 8 listopada 1943r.. Razem z innymi ~~aresztowanymi~~ aresztowanymi członkami PZP-AK po zakończonym śledztwie przewieziony został do Fortu VII w Poznaniu i Zabikowa skąd 19 maja 1944r. do Gross-Rosen. Wyzwolony 8 maja 1945r. w obozie Reichenau.

Podjął pracę zawodową jako kierownik montażu techn. central telefonicznych . Działacz w środowisku b. więźniów polit. Gross-Rosen. Zmarł w Warszawie 29 czerwca 1984 r.

Zbiory własne autora

Relacje Al~~o~~ Stempniaka ps. "Zbór"

Archiwum Gross-Rosen nr 5.1.18.8.

Alojzy Nowicki

12/11
Dziękuję
Ih/3
Stański Stefan /1908-1984/ ps. "Taran", "Łoś", żołnierz VI Batalionu Zmech. ZWZ - Grochów.

Urodzony 14 VI 1908 r. w Lublinie, w rodzinie chłopskiej we wsi Stany pow. Siedlce. Po ukończeniu gimnazjum rozpoczął studia w Państwowej Wyższej Szkole Budowy Maszyn i Elektroniki w Poznaniu. W 1935 r. otrzymał dyplom i tytuł inżyniera elektryka. W tym samym czasie roku rozpoczął pracę w Państw. Zakład. Tele- i Radiotechnicznym w Warszawie na stanowisku kierownika montażu teletechnicznego. We wrześniu 1939 r. jako podporucznik Korpusu Broni Pancernych zmobilizowany został do Ministerstwa Spraw Wojsk. z poleceniem montażu i nadzoru łączności dla Sztabu Generalnego.

Po zakończeniu działań wojennych powrócił ponownie do pracy w/w zakładach. W połowie 1940 r. wstąpił do ZWZ przyjmując ps. "Tara "Taran" z przydziałem do VI Bat. Zmechanizowanego na Grochowie. W drugiej połowie 1941 r. Stański otrzymał polecenie wyjazdu na teren Kraju Warty do montażu central telefonicznych na niemieckich pocztach. Działania konspiracyjne prowadził w Poznaniu, Gnieźnie a szczególnie w Inowrocławiu, dokąd przybył pod koniec 1941 r. wraz 4-osobową grupą radiowców i pod ps. "Łoś" zamieszkał u stolara Cerkawskiego przy ul. Rzeźnickiej. Do jego zadań należało: rozpracowanie wojskowej produkcji niemieckiej w Poznaniu oraz stworzenie grupy stałej kontroli dworca Inowrocław z obserwacją transportów niemieckich na trasie Poznań-Toruń, Gdynia-Herby. Podstawowym jednak zadaniem było nawiązanie kontaktów z ZWZ na terenie Inowrocławia. Po pewnym czasie pobytu w Inowrocławiu w zakładzie napraw radiowych, należącym do niemieckiej firmy Klee, nawiązał kontakt z zatrudnionymi tam Polakami - Alfonsem Stempniakiem-żołnierzem ZWZ i Czesławem Tonnem z inowrocławskich Szarych Szeregów.

30 Stański - wg relacji Stempniaka - po kilku tygodniach skontaktowany został ze Springerem kierującym pracą konspiracyjną w firmie Klee, a przez tego z szefem sekcji łączności i nasłuchu podchorążym rez. Wacławem Mielcarkiem.

38 Stański o swych inowrocławskich kontaktach tak pisze /życiorys z marca 1969 r./: "Na terenie Inowrocławia nawiązałem kontakt z organizacją podziemną PZP otrzymując stanowisko Kierownika Telekomunikacji Komendy Miasta z zadaniem przygotowania grupy, która miała za zadanie zabezpieczyć urządzenia telekomunikacyjne przed zniszczeniem". /"Były to małe radiostacje o zasięgu 50-60 km na lampach AD-1/.

38 Stański aresztowany został 8 XI 1943 r. Razem z innymi areszto-

- 2 - *Stawicki*

II/1/4

40 towanymi członkami PZP-AK po zakończonym śledztwie przewieziony został do Fortu VII w Poznaniu i Zabikowa, skąd 19 V 1944 r. do Gross-Rosen. Wyzwolony 8 V 1945 r. w obozie Reichenau. Po powrocie do kraju podjął pracę zawodową jako kierownik montażu tech. central telefonicznych. Był działaczem w środowisku b.więźniów politycznych Gross-Rosen. Zmarł w Warszawie 29 VI 1984 r.

45 Zbiory własne autowa
Relacje Ak. Stempniaka ps. "Zbór"
Archiwum Gross-Rosen nr 5.1.18.8

Alojzy Nowicki

II. Materiały uzupełniające relacje:
Staniśki Stefan

1. A. Nowicki, biogram Stanińskiego Stefana, [w:] S B & P 1939-1945, pod red. A. Zelusewskiej i E. Zawackiej, Tomni 1998, s. 4, s. 142, kawałek p. k. 15.12

II / 1

Stański Stefan ps. „Taran”, „Łoś” (1908-1984), żołnierz ZWZ Okr. Warszawa oraz ref. łączności i wywiadu Obw. Inowrocław ZWZ-AK.

Urodzony 14 VI 1904 r. w rodzinie chłopskiej we wsi Stany pow. Siedlce. Po ukończeniu gimnazjum rozpoczął studia w Państwowej Wyższej Szkole Budowy Maszyn i Elektroniki w Poznaniu. W 1935 r. otrzymał dyplom i tytuł inżyniera elektryka. W tym samym roku rozpoczął pracę w Państw. Zakł. Tele- i Radiotechnicznym w Warszawie na stanowisku kierownika montażu teletechnicznego. We wrześniu 1939 r. jako podpor. Korpusu Broni Pancernych zmobilizowany został do Ministerstwa Spraw Wojsk. z poleceniem montażu i nadzoru łączności dla Sztabu Generalnego.

Po zakończeniu działań wojennych powrócił ponownie do pracy w/w zakładach. W połowie 1940 r. wstąpił do ZWZ przyjmując ps. „Taran” z przydziałem do VI Bat. Zmechanizowanego na Grochowie. W drugiej połowie 1941 r. Stański otrzymał polecenie wyjazdu na teren Kraju Warty do montażu central telefonicznych na niemieckich pocztach. Działania konspiracyjne prowadził w Poznaniu, Gnieźnie, a szczególnie w Inowrocławiu, dokąd przybył pod koniec 1941 r. wraz z 4-osobową grupą radiowców i pod ps. „Łoś” zamieszkał u stolarza Cerkawskiego przy ul. Rzeźniczej. Do jego zadań należało: rozpracowanie wojskowej produkcji niemieckiej w Poznaniu oraz stworzenie grupy stałej kontroli dworca Inowrocław z obserwacją transportów niemieckich na trasie Poznań-Toruń, Gdynia-Herby. Podstawowym jednak zadaniem było nawiązywanie kontaktów z ZWZ na terenie Inowrocławia. Po pewnym czasie pobytu w Inowrocławiu w zakładzie napraw radiowych, należącym do niemieckiej firmy Klee, nawiązał kontakt z zatrudnionymi tam Polakami – Alfonsem Stempniakiem – żołnierzem ZWZ i Czesławem Tonnem z inowrocławskich Szarych Szeregów.

Stański – wg relacji Stempniaka – po kilku tygodniach skontaktowany został ze Springerem kierującym pracą konspiracyjną w firmie Klee, a przez niego z szefem sekcji łączności i nasłuchu podchorążym rez. Wacławem Mielcarkiem. O swych inowrocławskich kontaktach Stański pisze (życiorys z marca 1969 r.): „Na terenie Inowrocławia nawiązałem kontakt z organizacją podziemną PZP (kryptonim ZWZ) otrzymując stanowisko Kierownika Telekomunikacji Komendy Miasta z zadaniem przygotowania grupy, która miała za zadanie zabezpieczyć urządzenia telekomunikacyjne przed zniszczeniem. Były to małe radiostacje o zasięgu 50-60 km na lampach AD-1.”

Stański aresztowany został 8 XI 1943 r. Razem z innymi aresztowanymi żołnierzami AK po zakończonym śledztwie przewieziony został do Fortu VII w Poznaniu i Żabikowa, skąd 19 V 1944 r. do Gross-Rosen. Wyzwolony 8 V 1945 r. w obozie Reichenau. Po powrocie do kraju podjął pracę zawodową jako kierownik montażu technicznych central telefonicznych. Był działaczem w środowisku b. więźniów politycznych Gross-Rosen. Zmarł 29 VI 1984 r. w Warszawie.

Archiwum Gross-Rosen nr 5.1.18.8, Przeżyliśmy Gross-Rosen, t. IV zes. 1: 1984, s. 59-60; Relacja A. Stempniaka (w zbiorach autora).

SPKP 1939-1945 pod red. A. Zakrzewskiego Alojzy Nowicki
i E. Zawackiej, 10mm 1998 nr 4, s. 142

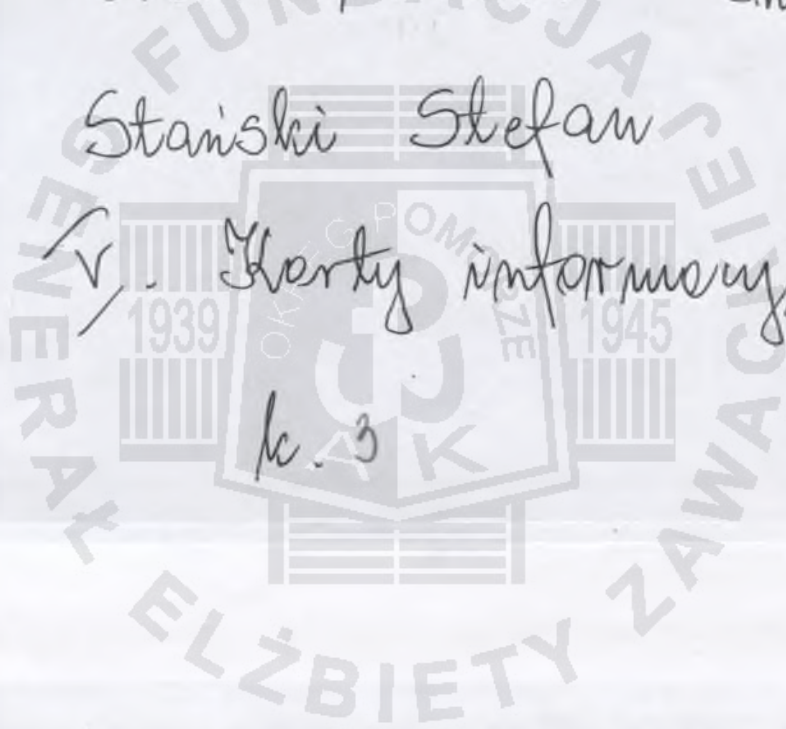
T: M: 1076/1836 Rom.

Imowolax

Stanski Stefan

Warty informacyjne

k. 3

Stanisław Stefan „Łos”

$\frac{\text{Głow. - Wroc}}{\text{TK}} 1$

W r. 1941 Stanisław rekrutowany z Warszawy jako fachowiec montażu central telefonicznych do Głogowa.

W Głog. Kontakt z Pł Stempniakiem, który kieruje Stanisława do Springjewa. Zadaniem Stanisława było zorganizowanie grupy dywersyjnej.

Inowrocław
242-Dk 2

Staniški Stefan "Łob"

Oddelgowany do Inowrocławia z H-44 jako specjalista
od elektryki. Zaświadczenie na okres 30 dni.
8. XI. 1943 r. Oboz Bobania w Inowrocławiu, Gross-
Rosen.

źródło: Dombek, Rejestr.

htr.

a

Inowrocław

ZWZ-AK
Warszawa
Pomorze

3

+†

STANSKI Stefan

ps "Taran", "Łoś" 1908-1984

Żołnierz ZWZ okr. Warszawa oraz ref.
Łączności i wywiadu obw. Inowrocław

1939 podpor. Korpusu Broni Pancernej

1940 VI Bat. Zmechanizowany - Grochów

1941 wyjazd z polecenia na Pomorze.

Aresztowany w 1943 - Fort VII w Poznaniu

Zabikowo, Gross-Rosen. Relacja Alojzy
Mowicki

Zob.

Słownik Biograficzny Konspiracji

Pomorskiej 1939-1945 część 4

Fundacja "Archiwum Pomorskie AK"

str. 142, 143

Toruń 1998

DRnt
2003

Alojzy Nawicki

Taruni

AK

Staniński Stefan

M-1076/1836

Stariski Stefan

